

Değişim Süreciyle Yüzleşmeye Davet

GALERİST'TE 20 MAYIS'A DEK SÜREN "ÜZERİMDEKİ YILDIZLI GÖKYÜZÜ VE İÇİMDEKİ" BAŞLIKLİ KİŞİSEL SERGİSİ VESİLESİYLE SANATÇI LARA ÖGEL VE SERGİNİN KÜRATÖRÜ NAZ CUGUOĞLU İLE SOHBET ETTİK.

**ECE BALCIOĞLU -
LARA ÖGEL -
NAZ CUGUOĞLU**

Görseller: Sanatçının ve galerinin izniyle

Galerist'te devam eden "Üzerimdeki Yıldızlı Gökyüzü ve İçimdeki" isimli sergi, Lara Ögel'in kozmosa, simyaya, mantarlara ve akışkan anlatımlara duyduğu ilgi ve hayranlıktan besleniyor. Sanatçının, yaşamda bir iz bırakma çabasının peşinden gittiği gündelik gözlemlerine, düşlerine, gök ve yeryüzünden etkilendiği mistik yolculuğuna tanıklık ediyoruz. Lara Ögel izleyiciyi şartlamamak amacıyla yapıtlarını anlatmak yerine izleyen gözlerle alan açmaya önem veriyor. Sergiyi gezdiğinizde sanatçının

tercih ettiği bu alan bir diyaloga dönüşüyor. Sergiyi sanatçı ve küratörle konuştuk.

ECE BALCIOĞLU: Immanuel Kant'ın mezar taşından alıntıladığımız sergiye ismini veren yarım cümle, bilinçaltında her insanın yaşadığı iz bırakma ihtiyacına gökyüzünden bakar gibi. Hem insanın içini rahatlatan ve aydınlatan bir hissi hem de boşlukta kaybolmayı çağrıştıran bir kaygı taşıyor. Sergideki yapıtların dairesel bir gezintiyle izleyiciye sunulması son-

Lara Ögel

suz bir döngü hissi veriyor. Bu kurgu-
nasıl ulaştınız?

LARA ÖGEL: Kant'ın mezar ta-
şında cümle şöyle biter: ... “Ne kadar sık
ve uzun düşündüysem, şu iki şey hep
yeni ve artan bir hayranlık ve huşuyla
doldurdu ruhumu: Üstümdeki yıldızlı
gökyüzü ve içimdeki ahlak yasası.”

Sergiyi oluştururken bu ikileme;
üzerimdeki yıldızlı gökyüzü, beni
kozmosa, tozlara ve yıldızlara bağla-
yan, hayal âlemimde müthiş bir he-
yecan yaratan an ile, içimdekine bak-
tığım an'da karşılaştıklarına odak-
landım. Cümlelerin sonlandırılmadan
bırakılmasının, bu sözleri yoruma
açık, kişinin kendi özelinde tamamlayabileceği bir hale getirdiğini düşün-
düm. Serginin adını uzun zamandır
gönlümde taşıyordum ve de sergiyi
izleme deneyiminin de döngüsel, başı
ya da sonu olmayan bir halde olacağını
biliyordum. Rüya gördüğümüzde
nasıl kendimizi bir anda bir yerler-
de buluyorsak, serginin dünyasına
da bir anda fırlatılmış olmayı hayal
ettim. İzleyici sergide dolaşırken, çe-
şitli formlar tekrarlıyor, dönüşüyor,
oluşuyor ya da bozuluyor, tıpkı bilin-
çaltında dolaşmak, anılarımızı hatırlamak gibi.

NAZ CUGUOĞLU: Lara gerçek
bir hikâye anlatıcısı ve pratiğinde bir
simyacı inceliğiyle çalışıyor. Sergide-

ki tüm işler varlıklarında bu incelikli
yaklaşımı barındırıyor. Sergideki işle-
rin bir araya gelişinde ve kurgusunda
da bu hissiyatı vermemiz önemliydi.
Bu bağlamda izleyiciler galerinin
kapısından girdikleri andan itibaren
toprak altından yıldızlara uzanan bir
yolculuğa davet ediliyorlar. Pasif bir
gözlemcinin aksine aktif bir katılımcı
olmaları onları bu dairesel yolculuğun
tam merkezine yerleştiriyor.

E. B.: Özellikle Paris'te yaşadığımız dönemde mezarlıklar üzerine gözlemlerinizin ardından daha da yoğunlaşan ölümün varlığı üzerinde düşünceler, içselleştirdiğiniz simya ve kozmik dünyaya ait görünen mezar taşları ve üzerindeki metal, parıltılı fikirler sanki rüyalara doğru bir yolculuğa davet ediyor. Biraz bu süreçten bahsedebilir miyiz? Nasıl başladı ve nasıl sonuca vararak sergide izleyici ile buluşacak olgunluğa erişti?

L. Ö.: 2019 yılında, Anel binasında, Devir projesi kapsamında mezar taşlarıyla ilgili çalışmalarımın tohumunu attım. *Yalnız Selviler* isimli yapıtımda, sergi salonuna girip çıkan insanların hareketlerini kaydettim ve kırmızı yün bir ip ile çizgisel izleklerini Marmara mermerine işledim. 2020 yılında ise 33 yaşına basacaktım. 33 numeroloji vb. mistik bilimlerde kişi-

Lara Ögel
“Üzerimdeki Yıldızlı Gökyüzü ve İçimdeki”
sergisinden görünüm
Galerist, 2023
Foto: Kayhan Kaygusuz

nin farklı bir olgunlaşmaya merdiven dayadığı bir dönüm noktası olarak kabul edilir. Ben de bu tip şeylere pek meraklı olduğum için, sürecimi içselleştirmek adına, kendime mezar taşı tasarlama hevesine kapıldım. Bunu yapabiliyor olmanın zıtlığı bir yana, kendi izim ne idi, nasıl anılacaktım, kendimi ebedi bir formda nasıl ifade edecektim gibi bir yığın soru ile karşılaştım, tarihsel bir bağlamda bunlar hem benim 33 yaşına denk geliyordu hem de global bir pandeminin tam ortasına. Evlerimize kapandığımız ve bilinmeyenle, ölüm korkumuz ile karşılaştığımız bu dönem bugün iz-

leyebildiğimiz sergiyi de oluşturdu. Form olarak da karar veremediğim ve içimde birden fazla ben olduğumu düşündüğüm için üç adet mezar taşı yaptım. Bunlar oldukça kişisel bir soyutlamadan kozmik evrenin en uçlarına uzandığımızda kendimize dönüp baktığımız resme giden anlamlar oldu. Üçü de birer 'son'a işaret eden nesnelere birlikte, yaşayan imgelere ev sahipliği yapıyorlar; mantar, kurumuş bir dal ve kırmızı yün iplikten bir düğüm. Mezar taşlarımdan biri, Carl Sagan'ın *Soluk Mavi Nokta*'sının, *Yalnız Selviler*'de uyguladığım dokunuş ile oluşturulmuş hali.

N. C.: Lara'nın mezar taşları günlük hayattan derlenmiş etkileyici anlardan oluşan video çalışması (*Arcaenum*) ile beraber okunduğunda sadece ölümlülük gerçeğini değil aynı zamanda hayata bağlanma ve ondan büyülenme içgüdüsünü de odağa taşıyor. Videonun akışkanlığıyla mermerin ebedi duruşu ise bu zıtlığın altını çiziyor. Mermer mezar taşları üzerindeki kurumuş dal ve mantar gibi semboller çoklu bir anlatıma dikkat çekiyor. Hem kendini ölüme hazırlıyor hem de izleyicileri kendi sonlarıyla ve evrende süregelen değişim süreciyle yüzleşmeye davet ediyor.

E. B.: Serginin girişinde izleyiciyi karşılayan erimiş mumlar bir ritüelin sona erişi havasını veriyor ama bir yandan da sanki zihnimizde devamı gelebilecek akışkanlığa sahip nesnelere olarak karışımıza çıkıyor. Gece ve gündüz arasındaki arafa bir göndermede diyebilir miyiz?

L. Ö: Mumlar da sergideki birçok çalışma gibi yoruma açık. En basitinden, yaklaşık 10 dakika süren bir meditasyondan bahsediyoruz. Mumu yakıp mermerin üstüne yatırmak. Bu esnada, her ne kadar aynı mum, aynı odada, aynı oda ısısında, aynı çakmak ile yakılmış olsa da birbirinden farklı hallerde erimiş ve sönmüş olduklarını görüyoruz. Hepsi kendi hikâyesini

Lara Ögel
"Üzerimdeki Yıldızlı Gökyüzü ve İçimdeki"
sergisinden görünüm
Galerist, 2023
Foto: Kayhan Kaygusuz

betimliyor, kendi izini bırakıyor, yaşanmışlığını sergiliyor. Zamana, süreç ve dönüşüme tanık oluyoruz.

N. C.: Mumlar izleyicinin yoluna karanlıkta ışık tutması bakımından serginin koridorunda önemli bir role sahip. Sergiye giriş anından itibaren kitap kapaklarından tüm mekâna sızan yarı kurgusal bir rüya âlemi, bilinçaltının ve galaksinin karanlık nemli köşeleri, toprağın altında humusa dönen bedenler gibi yoğun karşılaşmalar var. Mumlardan yayılan ısının tüm odalara yayıldığını sergi mekânını ve izleyicilerin bedenlerini ısıttığını hayal etmek mümkün.

E. B.: *Aurora* yerleştirmeniz 2018 yılında ürettiğiniz *Mundessa* isimli yapıtın farklı zamanda farklı şekilde beden bulmuş hali. Toz ve yatak eteklerinin havalanarak yarattığı çizgisel kutup ışıklarını çağrıştıran

atmosfere olan hayranlığınızı nasıl anlatırsınız?

L. Ö.: *Mundessa* isimli işimi hazırladıktan hemen sonra katıldığım Norveç'teki bir misafir sanatçı programında Aurora Borealis'lerin [Kuzey Işıkları] birtakım çizimlerini görmüş ve çok etkilenmiştim. Adeta gökyüzünde perdeler halinde resmedilmişlerdi. O günden beri *Mundessa*'nın havalanarak sergi mekânında bir kutup ışığına dönüşmesinin hayalini kuruyordum. Çok katmanlı bu görsel anlatımda, evdeki tozlar kozmik tozlarla birleşmişti, atalarımızın sesleri ve ruhları gökyüzünde dans ediyordu, rüyasal bir video sekansı yarı seçilir bir halde perdeye yansıtılıyordu ve biz hayret duygusu ile bir fenomene bakakalıyorduk.

N. C.: *Aurora* domestik olanı kozmik olana bağlaması sebebiyle çok özel bir iş ve bu anlamda

Lara Ögel
“Üzerimdeki Yıldızlı Gökyüzü ve İçimdeki”
sergisinden görünüm
Galerist, 2023
Foto: Kayhan Kaygusuz

Lara Ögel
"Üzerimdeki Yıldızlı Gökyüzü ve İçimdeki"
sergisinden görünüm
Galerist, 2023
Foto: Kayhan Kaygusuz

sergideki diğer işlerle de yakın bir diyalog halinde. *Aurora*, yani Kuzey Işıkları, Lara'nın yerleştirmesinde hayat buluyor. Bu göz alıcı doğa olayı asırlardır da mitolojik öykülerde yer bulmuş. Kuzey Amerika yerli halkının inanışına göre ışıklar yeryüzünde aramızdan ayrılmış sevdiklerimizin ruhunu simgeliyor. Bu anlamda serginin kalbini oluşturan *Aurora* bir perde olarak sergide bildiğimiz anlamdaki gerçekliğin ötesine uzanan bir eşiği simgeliyor. Mekândaki güçlü ses yerleştirmesi diğer odalara da sızarak bu öteki gerçekliğin kapılarını aralıyor.

E. B.: Yine altın, gümüş ve kristal sırların kullanımıyla sanki bu dünyadan olmayan, baktığımızda zihnimize pırlıtlı sesler çıkaran seramik yapıtlar, serginin kalbi niteliğindeki *Aurora*'dan yayılan sesle zihnimize hareketleniyor ve dans ediyorlar. Tam

da bu "Yıldızlı Gökyüzü" seramikleri ardından gelen *Gümüşi Su Kitapları* serisi gök ve yeryüzünden hikâyeleri anlatmaya hazırlanıyor. Bu çıkılan yolculukta varmak istediğiniz noktadır mı?

L. Ö.: Masal ve mitolojilerden çok etkileniyorum, kendi kitap kapaklarımı yapmaya başladığımda da izleyicinin sembolik dille oluşturulan bu çalışmalarda, kitabın içeriğine hâkim olmadan, neler anlatıyor olabileceğini, ne gibi hikâyeler barındırdığını hayal etmelerini arzuluyorum. Karşılıklı bir zenginleşme peşindeyim. Sergideki karşılaşmalar ile bu masallar derinleşiyor, katmanlaşıyor ve içine kişisel hikâyeler sızmaya başlıyor. Ama en temelinde sadeleşmiş, yalın sembollerden oluşan anlatımlarında hepten yorumlamaya açıklar. Tıpkı bir masal okuduğumuzda kendimizi kahramanın yerine koyduğumuz, tasvirleri kendi yorumumuzla hayal

ettiğimiz gibi, her izleyenin de kişisel hikâyesi, karşılaştığı bu sembolik anlatımın içine sızıyor.

N. C.: Lara'nın New York'ta eski bir kitapçıda sadece kapaktan oluşan bir kitapla karşılaşmasının bu seriye ilham vermesini çok etkileyici buluyorum. İçinden yıldızların geçtiği hafif aralık bir kapı, gökte parıldayan *Aurora*, karanlık bir ormanda yolculuğuna devam eden ürkek bir kelebek... Bu sembollerin hepsi ve daha fazlası onun yarattığı kitapların kapaklarını kendilerine mesken ediyor. Çerçevesinden taşarak galeri mekânına sızıyorlar ve izleyicilere hayali sayfalarını kendi hayal güçleri ile doldurmalarını teklif ediyorlar. Bu anlamda bu serginin ulaşılacak bir noktadan ziyade yolculuğun kendisiyle ilgilendiğini söylemek mümkün. Herhangi bir söylemi empoze etmiyor, sorular soruyor ama cevaplar vadedmiyor.

E. B.: Serginin küratörü Naz Cuguoğlu ile mektuplarınızdan oluşan sergi metnini okurken, günlük yaşamdan sahnelerden tutun düşlerinize kadar sizi etkileyen izleri kozmik dünya ve simya ile birleştirdiğimize şahit oluyoruz. Yaşadığımız dünya ile bağlantısını ve izleyiciye bu hisleri ve düşünceleri aktarmak ise küratöryal çalışma sayesinde sergide karışımıza çıkıyor. Küratör Naz Cuguoğlu ile iletişiminizin kuvvetli olduğu ve sizin yapıtlarınızı karşı tarafa geçirme konusunda kurgusunun iyi olduğu aşikâr. Bu bağ nasıl oluştu?

L. Ö: Naz ile bir süredir tanışıklığımız var, arkadaşlığımızdan öte birlikte başka sergilerde de yer aldık. Naz'ın da bir parçası olduğu Collective Çukurcuma ile 2018'deki kişisel sergimde okuma grubu düzenledik, yine o tarihlerde Naz'ın Zilberman Galerisi'nde yaptığı bir sergide de *baba!*'yı hayata geçirdik. Yakın zamanda kurdu-

ğumuz bir okuma grubumuz da Salt Beyoğlu'nda bir video gösterimi eşliğinde *Apokalips* ile karşılaştığımızda yakalamaya çalıştığımız, ya da bir defans olarak geliştirdiğimiz mizah ile alakalı idi. Bu esnada birbirimizin diline, yaklaşımına, hassasiyetlerine aşınaydık. Naz, kurguladığım dünyanın yabancı değil ve bu tanışıklık serginin her unsurunda kendini gösterdi.

N. C.: Kolektif Çukurcuma ile beraber 2015 senesinden beri sürdürdüğümüz ve küratöryal pratiğimizin temelini oluşturan bir okuma grubu projemiz var. Bu proje kapsamında 2018 senesinde Galata Rum Okulu'nda Lara'nın "İmtidâd" isimli sergisinde buluştuk. Sergiye ilham veren kitaplardan Jorge Luis Borges'in *Alef*'inden ve Gaston Bachelard'ın *Mekânın Poetikası*'ndan okumalar yaptık. Sonrasında Lara'yı 2019 senesinde San Francisco'da Serhat Cacekli

Lara Ögel
 “Üzerimdeki Yıldızlı Gökyüzü ve İçimdeki”
 sergisinden görünüm
 Galerist, 2023
 Foto: Kayhan Kaygusuz

ile beraber küratörlüğünü yaptığımız ve fused space’te gerçekleşen grup sergisi “Sanctuary”e davet ettik. Son olarak da geçtiğimiz sene Salt’ın Asian Art Museum (San Francisco) ile ortaklaşa düzenlediği “İyi Ki Zamanında Yetiştik” adlı gösterim programı kapsamında beraber çalıştık. Vicky Do ile beraber küratörlüğünü üstlendiğimiz bu program kapsamında m-est.org ile işbirliği yaptık. Merve Ünsal ile moderatörlüğünü yaptığımız bu oturumda Sara Ahmed ve Etel Adnan’dan okumalar yaptık. Yani Lara’yla oldukça uzun bir süredir beraber düşünüyoruz ve okumalar yapıyoruz. Sanat alanında bu tarz büyümlü ilişkileri çok değerli buluyorum. Sanatçı ve küratörün beraber büyüdüğü, birbirine ilham olduğu, dostluğa ve derin ve incelikli paylaşımına dayanan çalışma modelleri bulması çok nadir, bir o kadar da kıymetli.

E. B.: Son olarak 1-10 Haziran tarihlerinde Bilsart’ta “Üzerimdeki Yıldızlı Gökyüzü ve İçimdeki” sergisinin farklı bir mekânda yer alacak olması, serginin küratöryal bakışı açısından nasıl bir öneme sahip?

L. Ö: Galerist’teki serginin Bilsart’ta gerçekleşecek ikinci ayağına, tıpkı *Aurora*’nın ekoları gibi yaklaşıyorum. Bilsart’ın yapısı gereği daha video/enstelasyon odaklı bir kurguda, rüyada olma hissini devam ettirebilmeyi hedefliyorum. Kimi öğeler yine dönüşmüş, belki başka türlü bedenleşmiş olacak. Ama *Aurora*’nın ekosunu bir şekilde hissedeceğimiz kaçınılmaz.

N. C.: Serginin bir ekosunun bu şekilde Bilsart’ta yankılanacak olması onun mekân ve zaman ötesi varlığına ve çok sesliliğine dair de önemli bir mesaj veriyor.